

UCHWAŁA NR...../...../2024
Rady Gminy Firlej
z dnia 30 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Firlej na rok 2025.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 i 1572) w związku z art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) Rada Gminy Firlej uchwala, co następuje:

- §1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Firlej na rok 2025 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- §2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Gminy Firlej
z dnia..... 2024 r.

**Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii w Gminie Firlej
na rok 2025**

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Firlej na rok 2025 zwany dalej "Programem", opracowany został zgodnie z wymogami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.). Stanowi integralną część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Firlej na lata 2016-2025 i został dostosowany do obowiązujących wytycznych. Działania zaplanowane w ramach Programu uwzględniają cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Narodowym Programie Zdrowia. Stanowią nie tylko kontynuację wcześniejszych zadań i przedsięwzięć, ale także dają możliwość kompleksowego wsparcia osób i rodzin z problemem alkoholowym i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Od 2022 roku w ramach rozszerzono działalność profilaktyczną i edukacyjną prowadzoną w ramach gminnych programów o obszar uzależnień behawioralnych. Uzależnienie behawioralne (czynnościowe) – zespół objawów związanych z utrwalonym, wielokrotnym powtarzaniem określonej czynności (lub grupy czynności) w celu uzyskania takich stanów emocjonalnych jak przyjemność, euforia, ulga, uczucie zaspokojenia. Przykłady uzależnień behawioralnych: patologiczny hazard, uzależnienie od komputera/sieci internetowej, pracoholizm, zakupoholizm, uzależnienie od ćwiczeń fizycznych, uzależnienie od telefonu komórkowego.

W myśl art. 4¹ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych należy do zadań własnych gminy. Zadania, o których mowa w ust. 1, są realizowane zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670), zwanym dalej „Narodowym Programem Zdrowia”.

Działania podejmowane są w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U z 2024 r. poz. 1673).

Ze względu na specyfikę i szeroki zasięg problemu uzależnień adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Firlej, a w szczególności następujące grupy osób:

- dzieci i młodzież szkolna (w tym dzieci ze środowisk zagrożonych uzależnieniami),
- rodziny (w tym rodziny zagrożone uzależnieniami).

DIAGNOZA SYTUACYJNA DOTYCZĄCA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE FIRLEJ

Problem uzależnienia w Gminie Firlej jest jednym z wiodących problemów społecznych obok ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej choroby. To częsta przyczyna konfliktów rodzinnych i powód przemocy domowej.

Kluczową rolę w działaniach podejmowanych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i związanych z tym sytuacjom, odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zwana dalej „Komisją”) Głównym jej celem jest prowadzenie działań dotyczących zapobiegania nadużywaniu alkoholu oraz środków psychoaktywnych, promowanie zdrowego trybu życia, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym, integrowania społeczeństwa lokalnego, podejmowanie działań w zakresie poradnictwa, interwencji wobec osób nadużywających alkoholu i narkotyków, działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, prowadzenie rozmów motywacyjnych oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z zaistniałymi problemami alkoholowymi. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Do kompetencji Komisji należą również zadania wynikające z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W rodzinach z problemem alkoholowym akty przemocy fizycznej występują dwukrotnie częściej niż w rodzinach wolnych od problemu alkoholowego. Ofiarami przemocy pijanego rodzica częściej są partnerzy, niż dzieci, te są zdecydowanie częściej zaniedbywane. Z danych pozyskanych w ramach krajowych statystyk wynika, że w 2019 r. 12% rodzin z powodu alkoholu doszło do konfliktu, a w 8% problem alkoholu wskazano jako główną przyczynę konfliktów i przemocy. 4% dorosłych Polaków przyznało się do krzywdzenia dzieci pod wpływem alkoholu. W 2021 r. ponad 169 tys. osób doznało w Polsce przemocy w rodzinie. W statystykach policyjnych wskazano, że około 60% osób, które stosują przemoc domową, było w czasie interwencji policji w stanie nietrzeźwości. Te statystyki pozwalają postawić diagnozę, że zjawisko uzależnienia łączy się ze zjawiskiem przemocy domowej. Powszechnie wiadomo, że po wypiciu alkoholu ludzie przestają się kontrolować i zdarza się, że stają się agresywni (<http://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/8805983.przemoc-domowa-w-oparach-uzaleznien.html>).

Dane Gminy Firlej wskazują na procedury, w których sprawcami przemocy w rodzinie każdego roku były często osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu.

Tabela 1. Procedury „Niebieskie Karty” wszczęte z uwagi na nadużywanie alkoholu przez sprawcę przemocy domowej w latach 2021-2023

Procedury NK w latach 2021-2023, w których sprawcy przemocy domowej znajdowali się pod wpływem alkoholu		
2021	2022	2023
7	4	3

Źródło: ZI Firlej

Komisja w 2024 r. rozpatrzyła 7 wniosków o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego. W 2024 r. do Sądu Rejonowego w Lubartowie złożonych zostało 6 wniosków o przymusowe leczenie odwykowe mieszkańców gminy Firlej. Wydano 1 postanowienie o umorzeniu postępowania.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Firlej oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk powstałych w wyniku nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych i przemocy domowej.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, tym pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, w tym behawioralnym, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem.
2. Wspieranie działań społeczności lokalnej w walce z uzależnieniami. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz problemem narkotykowym w celu zmniejszania negatywnych skutków spowodowanych nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży, poprzez zwiększanie świadomości mieszkańców Gminy Firlej na temat szkodliwości używania alkoholu i narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych.
4. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych poprzez działania profilaktyczne, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, w tym koordynację i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych z elementami profilaktyki.
5. Promocja zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień m. in. poprzez promowanie właściwych postaw społecznych w walce z uzależnieniami, w tym od alkoholu i narkotyków.
6. Zapobieganie przypadkom naruszenia prawa w handlu napojami alkoholowymi (reklama, sprzedaż nieletnim, nietrzeźwym, nietrzeźwość w zakładzie pracy, nielegalna produkcja i handel).
7. Tworzenie i wzbogacanie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej niezbędnej do realizacji zadań wynikających z Programu.
8. Współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI PROGRAMU

1. Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację programu.
2. Liczba osób korzystających z pomocy psychologa w Punkcie Konsultacyjnym.
3. Liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych i terapeutycznych.
4. Liczba i rodzaj przeprowadzonych zajęć profilaktycznych.
5. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych.
6. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w półkoloniach letnich.
7. Liczba osób doświadczających przemocy, objętych wsparciem.
8. Liczba osób, które w związku z uzależnieniem od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, i które zostały skierowane do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zobowiązanie do przymusowego leczenia w zakładzie leczenia odwykowego.
9. Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Lubartowie, w celu zastosowania obowiązku leczenia odwykowego.
10. Liczba osób przeszkolonych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.
11. Liczba odbytych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
12. Liczba działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy.

Rozdział 2

ZADANIA I CELE PROGRAMU

Zadanie 1.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Cel: zmniejszenie liczby i dolegliwości życia rodzinnego związanych z nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz stosowania przemocy domowej.

Zadanie 2.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Cel: opóźnienie inicjacji alkoholowej, narkotykowej oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, ograniczenie sięgania po środki psychoaktywne zmniejszające świadomość. Edukacja publiczna mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień.

Zadanie 3.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegająca na podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej, w tym od alkoholu lub narkotyków obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ponoszenie kosztów z tym związanych oraz kosztów innych działań Komisji.

Cel: diagnoza i interwencja w przedmiocie uzależnienia z ukierunkowaniem na podjęcie leczenia odwykowego/terapii.

Zadanie 4.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowaniem przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Cel: zmniejszenie naruszeń prawa na rynku alkoholowym.

Tabela 2. Koszty realizacji zadań Programu w 2025 roku

Lp.	TREŚĆ ZADANIA I DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNI
1.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z nadużywaniem alkoholu i narkotyków pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową. Kwota na realizację zadania: 10.000 zł	W ciągu roku	Wójt Gminy
1.1.	Wsparcie psychologiczne udzielane w punkcie konsultacyjnym dla członków rodzin dotkniętych alkoholizmem, narkomanią i przemocą.	W ciągu roku	Wójt Gminy
1.2.	Porady prawne udzielane w punkcie konsultacyjnym dla członków rodzin dotkniętych alkoholizmem, narkomanią i przemocą.	W ciągu roku	Wójt Gminy
2.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, społeczności lokalnej Kwota na realizację zadania: 128.500 zł	Na bieżąco	Wójt Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jst
2.1.	Działania profilaktyczne prowadzone przez jednostki gminne z zakresu szeroko rozumianej profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy (na podstawie złożonych wniosków): <ul style="list-style-type: none">• zajęcia, warsztaty, programy profilaktyczne – rekomendowane dla rodzin z dziećmi, w szkołach, świetlicach środowiskowych, jst;• udział w kampaniach profilaktycznych/ edukacyjnych - rekomendowanych;• realizacja profilaktycznych spotkań	W ciągu roku	Wójt Gminy, Dyrektorzy szkół

	<p>plenerowych, meetingów;</p> <ul style="list-style-type: none"> zakup materiałów profilaktycznych - rekomendowanych dla grup wiekowych. 		
2.2.	Edukacja dzieci i młodzieży – koordynacja i finansowanie zajęć profilaktycznych (rodziny, gminnych, pozalekcyjnych), mających na celu rozwój dzieci i młodzieży, integrację środowiska lokalnego, dających alternatywne możliwości spędzania czasu wolnego, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć z elementami profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz uzależnień behawioralnych (na podstawie złożonych wniosków)	W ciągu roku	Wójt Gminy, jst
2.3.	Zorganizowanie wypoczynku letniego w formie półkolonii z programem profilaktycznym dla dzieci pochodzących z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, problemem narkomanii i dysfunkcyjnych	Lipiec	Wójt Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Biblioteka Publiczna
3.	Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegająca na podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu i narkotyków obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ponoszenie kosztów z tym związanych oraz kosztów innych działań Gminnej Komisji. Kwota na realizację zadania: 30.000 zł	W ciągu roku	Wójt Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3.1.	Doskonalenie procedur interwencyjnych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. -organizowanie posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz koordynacja zadań realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień od Alkoholu i Narkotyków w Gminie Firlej. Za udział w pracach Komisji (za każde posiedzenie Komisji) przysługuje wynagrodzenie w wysokości: przewodniczący – 220,00 zł brutto, zastępca przewodniczącego – 200,00 zł brutto; sekretarz – 200,00 zł brutto; pozostali członkowie – 150,00 zł brutto. Posiedzenia Komisji (średnio raz w miesiącu).	W ciągu roku	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3.2.	Działania zmierzające do usuwania skutków nadmiernego spożywania alkoholu oraz stosowania narkotyków poprzez kierowanie na badania osoby nadużywające alkoholu oraz stosujące narkotyki w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia i skierowania na leczenie odwykowe. Wydatki związane wydawaniem przez biegłych sądowych opinii w zakresie uzależnienia od alkoholu lub narkotyków oraz opłata sądowa.	Na bieżąco	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3.3.	Udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Firleju w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy domowej.	W ciągu roku	Wójt Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

3.4.	Opracowanie gminnej diagnozy zagrożeń/problem społecznych zgodnie z bieżącymi rekomendacjami.	W ciągu roku	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jst
4.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowaniem przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. Kwota na realizację zadania: 500 zł	W ciągu roku	Wójt Gminy
4.1.	Przyjmowanie zawiadomień o naruszeniu m.in. art.13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i kierowanie ich do zaopiniowania przez Komisję.	W ciągu roku	Wójt Gminy
4.2.	Podejmowanie działań kontrolnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad obrotu tymi napojami (przeprowadzenie kontroli w ciągu roku w punktach sprzedaży napojów alkoholowych).	W ciągu roku	Wójt Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4.3.	Wydawanie przez komisję opinii w przedmiocie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady gminy (zgodnie z m.in. art.18 ust. 3 a ustawy).	W ciągu roku	Wójt Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Planowany koszt realizacji zadań Programu w 2025 r. wyniesie 169.000 zł.

Rozdział 3

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zasady wynagradzania członków Komisji określa szczegółowo Program zgodnie z Działaniem 3.1.

Podstawę do wypłaty wynagrodzenia dla członków Komisji stanowi lista wypłat, na podstawie listy obecności na posiedzeniach Komisji oraz podczas kontroli podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

Rozdział 4

REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Firlej na rok 2025 jest Wójt Gminy Firlej za pośrednictwem jednostek organizacyjnych gminy oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Firleju..

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie realizacji poszczególnych zadań odbywa się zgodnie z projektem budżetu na 2025 r. w dziale 851-ochrona zdrowia, rozdziale 85154-przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz rozdziale 85153-przeciwdziałanie narkomanii. Źródłem finansowania zadań określonych w Programie są środki pochodzące z opłat wniesionych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2025 r. oraz sprzedaży hurtowej.

MONITORING PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z PROBLEMATYKĄ UZALEŻNIEŃ

Monitoring realizacji Programu prowadzony będzie poprzez:

- a) Raport z realizacji Programu przedstawiony Radzie Gminy Firlej w terminie do dnia 30 czerwca 2025 r.
- b) Sprawozdanie (ankieta) w systemie Statystyki Resortowej Ministra Zdrowia w terminie do dnia 15 kwietnia 2025 r.